

Bài 3

Thực trạng quản lý LSNG ở Việt Nam và một số nước trên thế giới

1. Chính sách và thể chế trong quản lý LSNG

- Có 116 chính sách về quản lý, bảo vệ và phát triển rừng, đều có liên quan đến LSNG.
- Chưa có một chính sách cụ thể liên quan đến LSNG.
- Quản lý rừng được nhấn mạnh,
- Phương thức quản lý rừng chuyển từ quản lý nhà nước sang nhiều thành phần của xã hội.

Các nghị định, quyết định cần chú ý:

- Chính sách của chính phủ về giao đất khoán rừng cho hộ gia đình và cộng đồng quản lý
 - Nghị Định 02/CP ngày 15/1/1994 về giao đất lâm nghiệp
 - Nghị Định 163/CP ngày 16/11/1999 về giao và cho thuê đất lâm nghiệp
- Chương trình trồng mới 5 triệu ha rừng:
 - Quyết định số 661/ QĐ-TTg ra ngày 29/7/1998 của thủ tướng chính phủ) đề cập đến việc phát triển các loài lâm đặc sản/ lâm sản ngoài gỗ

Các quyết định cần lưu ý

- Quyết định số 927/QĐ của Bộ Lâm nghiệp ngày 29/8/1994: qui chế quản lý khai thác gỗ củi và tre nứa
- Quyết định số 664/ TTg của Thủ tướng chính phủ ra ngày 18/ 10/ 1995 qui định về việc xuất khẩu một số LSNG có giá trị: Nghiêm cấm xuất khẩu tre, mây, song dạng nguyên liệu thô. Được phép xuất khẩu các sản phẩm chế biến từ tre, nứa, giang, vầu, luồng, trúc, lồ ô, song mây, lá cây rừng

Các quyết định cần lưu ý

- Quyết định 08/TTg ngày 11/1/2001 của Thủ tướng Chính phủ về Quy chế quản lý 3 loại rừng quy định chỉ trồng lại rừng:
 - cơ cấu cây trồng phải là cây bản địa và thực hiện theo dự án được cấp có thẩm quyền phê duyệt;
 - 400000 ha/3 triệu ha trồng cây đặc sản: Quế, Hồi, Thông nhựa, Trúc, Táo mèo
 - Các tỉnh hàng năm được giao chỉ tiêu gây trồng LSNG

Các quyết định cần lưu ý

- Quyết định số 132/TTg ngày 24/11/2000 của Thủ tướng Chính phủ (sửa đổi) về một số chính sách khuyến khích phát triển ngành nghề nông thôn đối với việc phát triển ngành nghề nông thôn, trong đó có phát triển lâm sản ngoài gỗ
- Nghị định 14/CP về cho hộ vay sản xuất nông lâm, ngư, diêm nghiệp: cho hộ sản xuất vay để trồng, chăm sóc cây lâm nghiệp và chế biến lâm sản.

Chính sách khai thác sử dụng và hưởng lợi

- *Về khai thác sử dụng LSNG*

- Quyết định số 200-QĐ/KT ngày 31/3/1993 của Bộ Lâm nghiệp (nay là Bộ NN & PTNT) quy định: rừng tre, nứa đều phải áp dụng phương thức khai thác chọn từng cây; Được khai thác măng làm thực phẩm vào cuối vụ sinh măng
- Nghị định số 18/HĐBT ngày 7/1/1992: Được phép tận thu các loại lâm sản ngoài gỗ, tre, nứa mà không làm ảnh hưởng đến khả năng phòng hộ của rừng, trừ các loại lâm sản thuộc nhóm I

Chính sách hưởng lợi

- Quyết định 202/TTg ngày 2/5/1994: hộ nhận khoán được hưởng công khoán bằng tiền hoặc bằng hiện vật, tận thu sản phẩm phụ của rừng nhận khoán, kết hợp sản xuất nông nghiệp khi rừng chưa khép tán

Chính sách lưu thông và tiêu thụ LSNG

- Quyết định 661/TTg ngày 29/7/1998: mọi sản phẩm khai thác từ rừng trồng, tre, nứa và lâm sản phụ khai thác từ rừng tự nhiên được tự do lưu thông trên thị trường
- Quyết định 65/TTg ngày 24/3/1998: các sản phẩm gỗ mỹ nghệ có kết hợp với song, mây, tre, trúc; các sản phẩm song, mây, tre, trúc kết hợp với gỗ rừng trồng, gỗ nhập khẩu,.... LSNG khác là thực vật rừng đều được phép chế biến xuất khẩu, trừ các loại lâm sản thuộc nhóm IA

3. Thực trạng khai thác, chế biến và sử dụng LSNG

- Khai thác chưa có quy hoạch và quy trình trừ tre nửa.
 - Chế biến chỉ dừng ở mức chế biến thô là chủ yếu. Đa số chế biến ở quy mô hộ gia đình
 - Sử dụng chủ yếu ở gia đình, một phần rất nhỏ là xuất khẩu
- => Thực trạng này cần phải thay đổi để phát triển LSNG.

2. Tình hình nghiên cứu về LSNG

- Tổ chức đứng đầu về lĩnh vực này là:
 - Các tổ chức nước ngoài:
 - CIFOR
 - CRAFT
 - FAO
 - RECOFTC
 - Việt Nam: Trung tâm Nghiên cứu Lâm Đặc sản Hà Nội <www.nftp.org.vn>:
 - Phát triển và thử nghiệm các hệ thống quản lý rừng và LSNG có sự tham gia;
 - Nghiên cứu hệ thống sở hữu LSNG ở Việt Nam;
 - Nghiên cứu thử nghiệm gây trồng một số loại LSNG có giá trị dựa theo nhu cầu của người dân địa phương như gây trồng một số loại tre và cây thuốc nam

Gây trồng và chăm sóc (ở Việt Nam)

- Gây trồng mây:
 - Trồng trong vườn hộ, hàng rào
 - Một số nơi đang thử nghiệm trồng dưới tán rừng
 - Trồng chủ yếu bằng hạt
- Gây trồng tre, nứa
 - Trồng tre gai cho xây dựng, bột giấy
 - Các loại Điện trúc, Lồ ô, Luồng để cho măng,

Gây trồng và chăm sóc (ở Việt Nam)

- Các loại LSNG làm dược liệu:
 - Trồng ở các vườn quốc gia, khu bảo tồn
 - Trồng ở các trạm y tế
 - Trồng ở vườn nhà (nhà thầy Lang)
- Các loại LSNG khác:
 - Nuôi ong lấy mật
 - Chọn cây mục để lấy nấm mèo
 -

Ge Get on well!

Một số loài cây được trồng có số lượng lớn

- Nhân Trần, Ích Mẫu, Canh Ki Na, Ba Kích (Phía Bắc)
- Luồng, Quế, Gió bầu, Năm linh chi, Sâm Ngọc Linh (Miền trung)
- Luồng, các loại điền trúc, bồn bồn,... (Miền nam)

4. Dòng thị trường LSNG?

Bài tập trên lớp:

- Anh/chị hãy chọn một loại Lâm sản ngoài gỗ mà anh/chị biết và mô tả (ngắn gọn) tình hình nghiên cứu, khai thác, sử dụng và bảo tồn chúng? Anh/chị đánh giá như thế nào về tình hình nói trên?
-

- Thời gian: 45 phút
- Yêu cầu: mỗi nhóm học viên làm 1 bài để thuyết trình và trên giấy A4, có ghi tên và nộp lại cho giáo viên